

Oman tiensä kulkijasta suunnannäyttäjäksi? – Vuoden 2003 John Bates Clark -mitalisti Steven Levitt

Tatu Hirvonen

Kansantaloustieteen assistentti (mvs.)

Jyväskylän yliopisto

Kuluvan vuoden tammikuussa American Economics Association (AEA) palkitsi 36-vuotiaan Chicagon yliopiston kansantaloustieteen professorin *Steven Levittin* John Bates Clark -mitalilla. Ennakkoluulottomista tutkimusaiheistaan ja innovatiivisista metodeistaan empiirisen kansantaloustieteen saralla tunnettu *Levitt* sai palkintonsa tavallaan etuajassa. Valintakriteerien perusteella *Levitt* olisi ollut kelpoinen Clark-mitalistiksi vielä seuraavalla valintakierroksella vuonna 2005. Berkeleyyn yliopiston *Brad DeLong* on kommentoinut *Levittin* voittoa erityisen ansaittuna¹. Maailmalla kiinnostus *Levittin* tutkimuksiin on ollut kovassa nousussa. Viimeistään John Bates Clark -mitalin saatuaan *Levitt* on lunastanut paikkansa yhtenä kansantaloustieteen merkittävimmistä nykytutkijoista. *Levittin* kanssa aikoinaan yhdessä työskennellyt *James Poterba* (MIT) on valmistellessaan artikkelia *Levittista* *Journal of Economic*

Perspectiveen (JEP), jonka pitäisi ilmestyä myöhemmin tänä vuonna².

Tärkeämpi kuin Nobel?

Toisin kuin yleensä Nobel-palkinto, Clark-mitali jaetaan tutkijoille, jotka palkinnon saadessaan ovat parhaassa terässään. Clark-mitali on myös selkeämmin kansantaloustieteellinen palkinto kuin sitä yhteiskuntatieteellisesti painotuneempi Nobel.

Juuri siksi John Bates Clark -mitali jaetaan joka toinen vuosi tunnustuksena alle 40-vuotiaana tehdystä merkittävästä kansantaloudellisesta tutkimustyöstä. Palkinnosta päättää AEA. Mitali on nimetty *John Bates Clarkin* (1847–1938) mukaan, joka oli yksi marginalistisen koulukunnan pioneereja ja varhaisimpia laajemmalti tunnustettuja yhdysvaltalaisia kansantaloustieteilijöitä. Ensimmäinen, vuoden

¹ *Brad DeLongin -verkkosivut: A Well Deserved Price*, 8.1. 2004.

² *Economic Principals -verkkosivujen mukaan.*

1947, Clark-mitalisti oli *Paul Samuelson*³. Sittemmin mitaleja on jaettu varsin vaikutusvaltaiselle nuorten tiedemiesten joukolle. Palkittujen joukosta löytyvät muun muassa seuraavat, myöhemmin Nobel-palkitut, tutkijat⁴: *Milton Friedman* (1951/1976), *James Tobin* (1955/1981), *Kenneth Arrow* (1957/1972), *Lawrence Klein* (1959/1980), *Robert Solow* (1961/1987), *Gary Becker* (1967/1992), *Daniel McFadden* (1975/2000), *Joseph Stiglitz* (1979/2001), *Michael Spence* (1981/2001) ja *James Heckman* (1983/2000).

Kaiken kaikkiaan palkittuja, jotka ovat kaikki miehiä, on 28. Mitalisteista 19, eli noin 70 prosenttia, on juutalaisia. Vuonna 1953 palkintoa ei jaettu. Toisin kuin yleensä Nobel-palkinto, Clark-mitali jaetaan tutkijoille jotka palkinnon saadessaan ovat parhaassa terässään. Juuri siksi Clark-mitalia pidetään useimpien amerikkalaisten kansantaloustieteilijöiden keskuudessa jopa Nobelia suuremmissa arvossa. Mutta onko yhden palkinnonsaajan valitseminen ikäistensä joukosta perusteltua? Tavallaan ei, jos ajatellaan huippututkimuksen monipuolisuutta ja syvyyttä. Kansantaloustiedettä eivät ole enää moneen vuosikymmeneen suvereenisti dominoineet vain muutamat harvat yksilöt. Mutta kuten AEA:n palkintokomitean puheenjohtaja *Avinash Dixit* (Princeton) on todennut, ehdokkaiden lukumäärän rajoittamisella on tietty oma logiikkansa: ”Jos valitsemme vain yhden palkinnonsaajan, teemme neljästä tai viidestä tutkijasta onnettoman. Jos taas julkistaisimme neljän tai viiden ehdokkaan nimet, tekisimme viidestätoista tutkijasta onnettomia.”⁵ Felicific calculus.

³ Nobel-palkinto vuonna 1970.

⁴ (Clark/Nobel).

⁵ *Economic Principals -verkkosivut*.

Summa cum laude

Levitt valmistui Harvardista vuonna 1989 huippuarvosanoin. MIT:n jatko-opinnot hän suoritti kolmessa vuodessa. MIT:ssä arvostettu matemaattinen lähestymistapa ei kuitenkaan ollut *Levittin* mieleinen, joten hän valitsi oman tiensä. Kurssitoverien keskittyessä laskutehtäviin, *Levitt* panosti tutkimuspapereiden ehtymättömään tuottamiseen, joka on jatkunut tähän päivään asti. En voi olla ajattelematta, ettei *Levittin* tuottavuutta ole edelleen lisänneet henkilökohtaiset ja monipuoliset aihevalinnat.

Mikään aihe ei tunnu olevan *Levittille* vieras. Joskus aiheet tulevat jopa niinkin läheltä kuin perhepiiristä tai harrastusten parista. Isojen silmälasien taakse kätkeytyvä epäatleettinen olemus voi aluksi viedä harhaan. Itseään maailman heikoimmaksi mieheksi kutsuvan *Levittin* tutkimuspapereista löytyy muun muassa useita urheilun maailmaan liittyviä tutkimuksia, raviurheilusta sumopainiin. Joillekin yhdistävän teeman löytäminen *Levittin* työstä on aiheuttanut kuitenkin päänvaivaa. Kun *Levittilta* kerran kysyttiin aiheesta, Harvardin *Robert Nozick* (1932–2002) vastasi nuorikon puolesta: ”Hän on 26-vuotias. Miksi hän tarvitsisi yhdistävän tutkimusteeman? Ehkä hän on yksi niistä ihmisistä, jotka ovat niin lahjakkaita, etteivät tarvitse sellaista. Hän asettaa itselleen haasteen ja etsii siihen vastauksen.”⁶

Chicagoon siirryttyään *Levitt* ansaitsi itselleen kahdessa vuodessa vakinaisen professuurin. Tuulisessa kaupungissa *Levittista* kehittyi pidetty luennoitsija. Osoituksena pedagogisista ansioistaan *Levitt* sai 1998 Chicagon yliopiston Quantrell-palkinnon. Jos luentosalit eristävät opiskelijat liiaksi todellisuudesta, *Levitt*

⁶ *New York Times Magazine*, 3.8.2003.

tuo sen heidän ulottuvilleen. Suoriutuakseen *Levittin* luennoimasta Economics of Crime -kurssista osa hänen opiskelijoista vietti illan vapaa-ajastaan tarkkailijana poliisipartion kyydissä. Luennoille kutsuttiin myös paikallisia nuorisojengiläisiä kurssilaisten tentattavaksi. Todellisuus ja teoria eivät siis pelkästään kohtaa *Levittin* luennoilla, ne törmäävät.

Alkuperäisistä kysymyksistä sikiää uusia kysymyksiä, ja näkökulmat ja lähtökohdat ongelmien ratkaisuun saavat uusia ulottuvuuksia *Levittin* ja hänen opiskelijoidensa käsittelyssä. Eräässä haastattelussa *Levitt* totesikin: ”Kursieni yksi tärkeimmistä opetuksista on erottaa korrelaation ja kausaalisuuden ero. Se on vaikeaa, jos pidättäydymme pelkästään tilastoissa. Siksi on tärkeää mennä hieman tilastoja syvemmälle ja olla skeptisempi niiden suhteen.”⁷ Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei kansantaloustieteen teorioilla olisi enää merkitystä. Päinvastoin, *Levittin* luennoilla käytetyt teoriakäykset ovat osoittautuneet varsin pitäviksi, lähestyttiin niitä kuinka epäortodoksisesti tahansa. Kansantaloustieteen yksi perustavimmista lähtökohdista, ihmiset (niin hyvässä kuin pahassa) reagoivat kannustimiin, on edelleen kestävä päätelmä ja ohjenuora ihmisen käyttäytymistä tutkittaessa, myös *Levittin* käsittelyn jäljiltä.

Sumo cum laude

Levittille uteliaisuus on leimallista. Hän ei ole behavioristi, eikä liioin *Friedman*-tyyppinen chicagolainen. Tästä syystä *Levitt* on samanaikaisesti sekä näkyvä että näkymätön. *Levitt* kysyy alkujaan merkityksettömiä kysymyksiä ja

vastaamalla niihin tekee ne merkityksellisiksi. Tutkijana hän on tuottelias ja monipuolinen. Kokeilut kansantaloustieteen ulkopuolella eivät myöskään ole harvinaisia. Tästä hyvänä esimerkkinä *Levittin* ja sosiologi *Sudhir Venkateshin* (Columbia) urauurtava huumejengianalyysi, *An Economic Analysis of a Drug-Selling Gang's Finances* (1998⁸).

Jengin omaan käsinkirjoitettuun tilinpitoon pohjautuen *Levittin* ja *Venkateshin* tutkimus muun muassa osoittaa, ettei jengien huumeoiminta suurista riskeistään huolimatta ole niin tuottavaa kuin yleensä on saatettu ajatella. Myös palkkaerot jengin jäsenten välillä ovat suuret. Huonoimmin palkatut jäsenet ansaitsivat minimipalkkaa vähemmän, ja täten he eivät esimerkiksi voi muuttaa kotoaan pois.

Levittin mielestä objektiivisuuteen tulee pyrkiä subjektiivisuuden paljastamisella, ei sen piilottamisella. Tämä näkyy hänen työssään tavoitteiden ja tulosten selkeässä raportoinnissa. Varsinainen moralisointi ja suorasukainen poliittisuus ovat *Levittille* vierasta. Siitäkin huolimatta, että useat hänen tutkimuksistaan, kuten diskriminaatioaiheiset *Testing Theories of Discrimination: Evidence from Weakest Link* (*Levitt*, 2003) tai *The Causes and Consequences of Distinctively Black Names* (*Fryer* ja *Levitt*, 2003), ovat temaattisesti poliittisia moraalitarinoita. Suurinta keskustelua herättänyt *Levittin* tutkimus on kuitenkin *Donahuen* ja *Levittin* yhteispaperi *Yhdysvaltain aborttilainsäädännössä toteutettujen muutosten vaikutuksesta rikollisuuden vähenemiseen, The Impact of Legalized Abortion on Crime* (*Donahue* ja *Levitt*, 2000; 2003). *Donahuen* ja *Levittin* tulokset antoivat ymmärtää, että abortin laillistami-

⁷ *The University of Chicagon verkkosivut: 1998 Quantrell-palkintotiedote.*

⁸ *Ilmoitetut vuodet ovat NBER:n Working Paper Series-julkaisuista.*

sella 1970-luvulla oli ollut suuri vaikutus rikollisuuden vähentymisessä Yhdysvalloissa 1990-luvulla. Syykin oli selvä. Laillistettu abortti vähentäisi ei-haluttujen lasten määrää, joihin täten ei pääsisi kohdistumaan perheväkivaltaa, joka lisäisi riskiä myöhemmässä vaiheessa elämää ryhtyä rikolliseksi.

Summa summarum

Ei siis ihme, että AEA:n Clark-mitalitiedotteessa *Levitt* todetaan oman kohorttinsa innovatiivisimmaksi empiiriseksi tutkijaksi. *Levittin* datavainu ja innovatiivinen tutkimuskehittely ovat mahdollistaneet urauurtavan tavan käsitellä tärkeitä yhteiskunnallisia kysymyksiä akateemisen perinteen tai vapauden siitä kärsimättä. Uskon, että *Levittin* esimerkki osoittaa varsin selvästi, miten innovatiivinen ja ennakkoluuloton asennoituminen jo pelkästään tutkimusaiheita mietittäessä on oleellinen tekijä kehitettäessä kansantaloustiedettä eteenpäin. Kun kysyin *Levittilta* sähköpostitse hänen mielipidettään empiirisen tutkimuksen tulevaisuudesta nimenomaan nuoren tutkijan näkövinkelistä, hän vastasi: ”On vaikeaa, miltei mahdotonta, sanoa mitä tulevaisuudessa tulee tapahtumaan. Kuitenkin intuitioni sanoo, ettei behavioristinen taloustiede ole kaiken sen panostamisen arvoista. Eikä myöskään peliteoria. Mitä siis veikkaisin? Kenties sitä mikä kiinnostaa sinua?” Hyvänä opettajana *Levitt* tietää, että meillä kaikilla omat polkumme kuljettavana. □

Kirjallisuus

- J. Donahue ja S. Levitt (2003): Further Evidence That Legalized abortion Lowered Crime: A Reply to Joyce, *NBER Working Paper Series*, 9532.
- J. Donahue ja S. Levitt (2000): The Impact of Legalized Abortion on Crime, *NBER Working Paper Series*, 8004.
- R. Fryer ja S. Levitt (2003): The Causes and Consequences of Distinctively Black Names, *NBER Working Paper Series*, 9938.
- S. Levitt ja S. Venkatesh (1998): An Economic Analysis of a Drug-selling Gang's Finances, *NBER Working Paper Series*, 6592.
- S. Levitt (2003): Testing Theories of Discrimination: Evidence from Weakest Link, *NBER Working Paper Series*, 9449.
- Samuel Brittan (2003): The not so noble Noble Prize, *The Financial Times*, 19.12.2003.
- Economic Principals (2003): A Short History of the Clark Medal, www.economicprincipals.com
- The Economist (2004): Sumo Cum Laude, 10.1.2004.
- The Economist (1999): The Criminal Unborn, 12.8.1999.
- The Economist (1998): Journey Beyond the Stars, 19.12.1998.
- The Financial Times (2004): No One's Listening to Numbers Game, 16.1.2004.
- The New York Times Magazine (2003): The Probability That a Real-Estate Agent Is Cheating You (and Other Riddles of Modern Life), 3.8.2003.
- American Economic Associationin verkkosivut osoitteessa: www.vanderbilt.edu/AEA
- Brad DeLongin verkkosivut osoitteessa: www.j-bradford-delong.net
- Steven Levittin verkkosivut osoitteessa: www.src.uchicago.edu
- The University of Chicagon verkkosivut osoitteessa: www.uchicago.edu